

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 72/21
Luksemburg, 29 kwietnia 2021 r.

Wyrok w sprawie C-504/19
Banco de Portugal i Novo Banco SA i Fondo de Resolución / VR

Bezwarunkowe uznawanie retroaktywnego środka służącego reorganizacji instytucji kredytowej jest niezgodne z prawem Unii, jeżeli dla klienta oznacza ono brak możliwości dalszego prowadzenia postępowania sądowego co do istoty, wszczętego wobec „banku pomostowego”, na który przeniesiono wcześniej sporne zobowiązanie

W 2008 r. VR, będąca osobą fizyczną, zawarła umowę z Banco Espírito Santo, Sucursal en España („BES Hiszpania”), hiszpańskim oddziałem portugalskiego banku Banco Espírito Santo („BES”), na mocy której nabyła akcje uprzywilejowane islandzkiej instytucji kredytowej. W związku z poważnymi problemami finansowymi, BES Banco de Portugal, w drodze decyzji przyjętej w sierpniu 2014 r., postanowił utworzyć „bank pomostowy” o nazwie Novo Banco SA, któremu przekazano aktywa, zobowiązania i inne składniki niemajątkowe BES. Niektóre pozycje pasywów zostały jednak wyłączone z przeniesienia na Novo Banco. W następstwie przeniesienia Novo Banco SA, Sucursal en España („Novo Banco Hiszpania”) utrzymał relację biznesową nawiązaną przez VR z BES Hiszpania.

W dniu 4 lutego 2015 r. VR złożyła do Juzgado de Primera Instancia de Vitoria (sądu pierwszej instancji w Vitorii, Hiszpania) pozew przeciwko Novo Banco Hiszpania, wnosząc, tytułem żądania głównego, o stwierdzenie nieważności umowy lub, tytułem ewentualnym, o jej rozwiązanie. Novo Banco Hiszpania podniósł w odpowiedzi, że nie posiada legitymacji biernej, ponieważ na mocy decyzji z sierpnia 2014 r. dochodzone zobowiązanie stanowi zobowiązanie, które nie zostało na niego przeniesione.

Sąd pierwszej instancji w Vitorii uwzględnił roszczenie VR, wskutek czego Novo Banco Espagne wniósł odwołanie do Audiencia Provincial de Álava (sądu okręgowego w Álavie, Hiszpania). W tym postępowaniu przedłożył dwie decyzje przyjęte przez Banco de Portugal w dniu 29 grudnia 2015 r. Decyzje te zmieniały decyzję z sierpnia 2014 r., a w szczególności stanowiły, że „od dnia dzisiejszego, zobowiązaniami BES, które nie zostały przekazane Novo Banco, są: [...] wszelkie zobowiązania będące przedmiotem któregośkolwiek z postępowań określonych w załączniku I”, wśród których wymieniona była sprawa wytoczona przez VR. Ponadto decyzje te stanowiły, że w zakresie, w jakim jakiegokolwiek aktywa, zobowiązania lub składniki pozamajątkowe powinny być pozostać w majątku BES, ale de facto przeniesiono je na Novo Banco, przenosi się je zwrótnie z Novo Banco na BES ze skutkiem od dnia 3 sierpnia 2014 r.

Ponieważ sąd okręgowy w Álavie oddalił odwołanie Novo Banco Hiszpania, ten wniósł środek zaskarżenia do Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania). Novo Banco Espagne uważa, że na podstawie dyrektywy 2001/24 w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych¹ decyzje z 29 grudnia 2015 r. wywołują, bez żadnych dodatkowych formalności, skutki we wszystkich państwach członkowskich. Sąd najwyższy, uznając, że decyzje te zmieniły decyzję z sierpnia 2014 r. z mocą wsteczną, wystąpił do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy tego rodzaju zmiany merytoryczne należy uznać w toczących się postępowaniach sądowych.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE z dnia 4 kwietnia 2001 r. w sprawie reorganizacji i likwidacji instytucji kredytowych (Dz.U. 2001, L 125, s. 15).

Trybunał wskazał, że na podstawie art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/24 **środki służące reorganizacji co do zasady stosuje się zgodnie z prawem państwa członkowskiego pochodzenia i obowiązują zgodnie z prawem tego państwa w całej Unii bez żadnych dodatkowych formalności. Jednak w drodze wyjątku od tej zasady art. 32 omawianej dyrektywy stanowi, że skutki środków służących reorganizacji dla toczącej się sprawy sądowej dotyczącej aktywów lub praw, których pozbawiono instytucję kredytową, podlegają wyłącznie prawu państwa członkowskiego, w którym toczy się dana sprawa.**

W pierwszej kolejności Trybunał wskazał, że zastosowanie art. 32 wymaga **spełnienia trzech kumulatywnych przesłanek i że w postępowaniu przed Tribunal Supremo są one spełnione.** Po pierwsze, **musi chodzić** bowiem o **środki służące reorganizacji** w rozumieniu art. 2 dyrektywy 2001/24, co ma miejsce w niniejszym przypadku, ponieważ decyzje z dnia 29 grudnia 2015 r. mają na celu zachowanie lub przywrócenie sytuacji finansowej instytucji kredytowej.

Po drugie, **musi toczyć się postępowanie**, które to pojęcie obejmuje wyłącznie postępowanie **co do istoty**. W niniejszej sprawie, z jednej strony postępowanie główne należy uznać za postępowanie co do istoty, a z drugiej strony decyzje z dnia 29 grudnia 2015 r. zostały wydane, gdy postępowanie zainicjowane pozwem VR w dniu 4 lutego 2015 r. już się toczyło.

Po trzecie, **tocząca się sprawa musi dotyczyć „aktywów lub praw, których pozbawiono instytucję kredytową”**. W świetle rozbieżności między wersjami językowymi art. 32 dyrektywy 2001/24, Trybunał zbadał cel tego przepisu i stwierdził, że zmierza on do poddania skutków środków służących reorganizacji lub postępowania likwidacyjnego dla toczącego się postępowania prawu państwa członkowskiego, w którym toczy się owo postępowanie. Nie byłoby zaś spójne z takim celem wyłączenie z zakresu stosowania tego prawa skutków środków służących reorganizacji dla toczącego się postępowania sądowego, gdy dotyczy ono zobowiązań warunkowych, które zostały przeniesione na inny podmiot w drodze takich środków służących reorganizacji. Zatem art. 32 powinien mieć zastosowanie do **jednego lub kilku składników majątkowych instytucji kredytowej, należących zarówno do aktywów, jak i pasywów, będących przedmiotem podjętych środków służących reorganizacji, jak to ma miejsce w przypadku rozpatrywanego w postępowaniu przed Tribunal Supremo zobowiązania ewentualnego.**

W drugiej kolejności, w odniesieniu do zakresu skutków środków służących reorganizacji regulowanych przez prawo państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie, Trybunał wskazał, że **prawo tego państwa członkowskiego reguluje wszelkie skutki, jakie środki mogą mieć dla takiego postępowania, niezależnie od tego, czy skutki te mają charakter proceduralny, czy materialny.**

W konsekwencji z art. 3 ust. 2 i art. 32 dyrektywy 2001/24 wynika, że **skutkami, zarówno proceduralnymi, jak i materialnymi, środka służącego reorganizacji dla toczącego się postępowania sądowego co do istoty są wyłącznie skutki określone przez prawo państwa członkowskiego, w którym toczy się to postępowanie.**

Ponadto Trybunał wskazał, po pierwsze, że **uznanie w postępowaniu przed Tribunal Supremo skutków decyzji z grudnia 2015 r., które może podważyć orzeczenia wydane już na korzyść VR, naruszałoby zasadę pewności prawa.** Po drugie, uznanie, że środki służące reorganizacji podjęte przez właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia po wniesieniu powództwa w innym państwie członkowskim, skutkujące **zmianą z mocą wsteczną ram prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia sporu** leżącego u podstaw tego pozwu, miałyby skłonić sąd, do którego wniesiono pozew, do jego oddalenia, stanowiłoby **ograniczenie prawa do skutecznego środka prawnego** w rozumieniu art. 47 akapit pierwszy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Trybunał doszedł do wniosku, że dyrektywa 2001/24 rozpatrywana w świetle zasady pewności prawa i prawa do skutecznego środka prawnego **stoi na przeszkodzie uznaniu – bez dodatkowych warunków, w toczącym się postępowaniu sądowym co do istoty – skutków**

środka służącego reorganizacji, takiego jak decyzje z dnia 29 grudnia 2015 r., jeżeli skutkiem tego uznania jest pozbawienie z mocą wsteczną instytucji kredytowej, na którą przeniesiono zobowiązanie na mocy pierwszego środka służącego reorganizacji, legitymacji biernej w toczącym się postępowaniu, co podważa orzeczenia sądowe wydane już na korzyść strony powodowej w ramach tego postępowania.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793